

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ներկայ 1898 թվականի
Պոչտային համար 12 ֆրանկ
» » վեցամսեայ 6 »
» » տարեկան 14 »
» » վեցամսեայ 7 »
ԿԱՆՈՒԿ ՎՃԱՐԵԼԻ

Նամակ դրամ եռայլն դրկել հետևելու հաճեցով
ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՑ ՎԱՐՆԱ (ՊՈԼԿԱՐԻԱ)

Редакция на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България).

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Խմբագրությունта на вестникъ „Иравункъ“ е в Варна, Българска империя. Կարգувումը 12 ֆրանկ է ներկայիս, 6 ֆրանկ՝ չորս ամսվա, 14 ֆրանկ՝ տարեկան, 7 ֆրանկ՝ չորս ամսվա համար 7 ֆրանկով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ահա ինչ ամպրոպ մը երկրադը-
ղորդ շառաչելով պայթեցաւ մեր
գլխին։ Այնքան ծովածաւալ եղան
մեր փնտռելը որ մինչեւ այսօր դեռ
չկրցինք որոշ գաղափար մը կազ-
մել անոնց չափին վրայ։ Սա
յայտնի է սակայն որ դեռ տարի-
ներով գիշեր ցորեկ պիտի դգանք
փոթորիկին հետեւանքները, պի-
տի շօշափենք անոր աւերակ հետ-
քերը և հաւանականաբար ամբողջ
սերունդի մը շինիչ աշխատու-
թեան պէտք պիտի ունենանք որ-
պէս զի պարզ յիշատակներ դառ-
նան այն աղէտները զորս կրեցինք
Սուլթան Համիտ Բ. ի օրով։

Ամէն հանգամանք, ամէն չա-
րաշուք դէպքեր նկատողութեան
առնելով, առանց ինքնագովաւթեան
կրնանք ըսել թէ մեր տեղ ուրիշ
ոչ է ժողովուրդ անխուսափելի
կորուստի մը պիտի մասնուէր,
ենթադրելով որ թուրքիոյ մէջ
քաղաքական և վարչական իրերու
կացութիւնը շարունակէր նոյնը
մնալ երկար տարիներ։ Բարե-
բաղդաբար մենք այդ վտանգին
մէջ չենք։ Եւ այս կէտը պէտք է
որ միշտ աչքե առջեւ ունենանք,
ըսենք ու յեղիղենք իրարու։

Կարծես նախախնամութիւնը
կանխատեսելով մեր կացութիւնը
աշխարհի մէջ, Հայաստանի աշ-
խարհագրական աննպաստ դիրքէն
ծագելիք հետեւանքները, մէկ
խօսքով՝ մեզի սպասող ամէն տե-
սակ աղէտները, մեզ իբր ժողո-
վուրդ օտար է յատկութեամբ
մը, որով կարենանք ամէն ձա-
խորդութեանց դիմադրել, առանց
մեր ազգային գոյութիւնը վրայ
տալու։ Այդ յատկութիւնն է մեր
տոկոսութիւնը, մեր ազգ. նկա-
րագրին ամէնէն գովելի և հիա-
նալի կողմը։

Ամէն Հայ գիտէ և հետեւա-
բար աւելորդ է այստեղ թուել
այն պատմական տխուր ու բազ-
մաթիւ շրջանները, որոնց մէկը
կամ մէկ քանին միայն պիտի բա-
ւելին մեզի չափ սակաւաթիւ,

նիւթապէս տկար և ամէն կողմէ
լքուած ուրիշ ոչ է ժողովուրդ
աշխարհի վրայէն անհետացնելու։

Ինչպէս տոկացիք ենք հին
դժբաղդութիւններու, այնպէս ալ
պիտի տոկանք նորագոյններուն
անտարակոյս։ Ուսումնասիրող միտ-
քերու համար ասոր երաշխիքը ըն-
ծայող բազմաթիւ հանգամանքներ
կան։ Ասոնց ամէնէն աւելի աչ-
քի դարձողներէն մին է հայ իգա-
կան սեռին այն վեհ արիւթիւնը
որով հազարաւոր կիներ և աղջիկ-
ներ նախընտրեցին թուրքին սու-
րին ներքեւ չարաչար մահով մը
մեռնիլ քան իսլամանալ և հարե-
մական գեղեցիկներու թիւը շատ-
ցնել և որ ոչ միայն մեղի ալ
և ամբողջ մարդկութեան համար
պարծանք մըն է։

Եւ չկարծենք որ կայր կրօնամո-
լութիւն մը մղեց հայուհիները այդ
մեծ հերոսութեան։ Անշուշտ լու-
սաւորչի կրօնը մեծ դեր մը ունէր
գործին մէջ, սակայն Շաքէնբու-
ստին նուազ մօտիկ չէին ցեղա-
յին հակումները, ազգ. աւանդու-
թիւնները, հայրենական օձախը
մայրենի լեզուն, և ընտանիքի հը-
րապոյրը որոնց ամէնէն պէտք էր
հրաժարիլ, իրենց կեանքը փրկե-
լու համար։

Մահուան մտածումին հանդուր
ժեցին անոնք, իսկ այդ ամէն
բաներու կորուստէն ետքը կեանքը
չի կրցնի երեւակայել։

Որովհետեւ ազգի մը նկարագ-
րին հիմքը պէտք է փնտռել ա-
նոր ընտանեկան կեանքին և բար-
քերուն մէջ, ուր կինը առնուազն
այրին չափ կշիռ ունի, եթէ ոչ
անկէ աւելի, Շաքէնբու գոյու-
թիւնը, այդ տիպը, մին է այն
գլխաւոր երեւոյթներէն որոնք կը
բացատրեն մեր տոկոսութիւնը
մեր գոյութեան պահպանման տե-
սակէտով։

Գոյութեան կուռի համար այն-
քան բարոյական ընտիր, արտասու-
վոր զենքերով զինուած ենք որ-
քան արտասովոր և ազգու եղած
են մեզի դէմ ուղղուած հարուած-
ները։

Թողունք Հայաստանի մեր թը-
շուառ եղբայրները և ակնարկ մը

նետենք այն գաղթականութեան
վրայ որ երբեմն մըլիւնի նման
կը վստար վառնայի մէջ։ Նոյն
իսկ Օրիորդ Ֆրայզերի այստեղ
գտնուած ժամանակ և մանաւանդ
անոր հեռանալէն ետքը անթու-
թենէ մեռնողներ չի գտնուեցա՞ն
արդեօք։ Ի՞նչ թշուառութիւն որ
մարդուս միտքը կրնայ երեւակա-
յիլ, կրնա՞յ ըմբռնել, մեր աչքին
առջեւ իրականացած չի տեսա՞նք
վառնայի հայ գաղթականութեան
մէջ։ Մահէն աւելի սոսկալի վի-
ճակի մը դատապարտուած բազ-
մաթիւ էակներ շտառապեցա՞ն ա-
նթի խորշերու մէջ։

Այս տեսարանին հանգէպ՝ մը-
տածեցինք արդեօք թէ չգտնուե-
ցաւ Հայ մը, Հայուհի մը որ
ծայրայեղ թշուառութենէ մը փըր-
կուելու փորձ մը ընէր կ. Պօլիս
վերադառնալով և իր կրօնը ու ազ-
գութիւնը այնտեղ ուրանալով,
իսլամանալով։ Հայ միացին ա-
մէնքը, չարաչարեցան, մեռան։
Գտնուեցաւ սակայն թշուառ մը,
խեղճ Բազէշցի երիտասարդ մը
որ վառնայէ մեկնելու ստիպ-
ուած՝ երբ հասաւ կ. Պօլիս, խե-
լայեղ սարսուռէ մը բռնուեցաւ ու
իբր փրկութեան միջոց՝ որոշեց
չոգննաւին մէջ, թրքական հողի
վրայ ոտք չի դրած միսի դաշոյն
իր վրին։

Հայուն այս անօրինակ յարումը
իր ազգութեան և իր կրօնին՝ որ
իր բարեբերուն մէջ ամէնէն լու-
սաւոր կէտն է, զինք այնքան
տոկուն ըրած է որ, կը կրկնենք,
ապահովապէս զինք անվտանգ ա-
ցնելով վերջին դժբաղդութեանց
մէջէն պիտի հասցնէ բաղդաւորա-
գոյն օրերու։

Հոգեկան այն տրամադրու-
թեանց մէջ, ուր կը գտնուի հի-
մա հայ ժողովուրդը, անհրաժեշտ
հարկ է չեղտել մեր նկարագրի
տոկոսութիւնը որպէս զի մեր
ահաւոր դժբաղդութիւնները չը
նետեն վհատութեան սերմեր մեր
սրտին մէջ։

Վհատութիւնն է հիմա ամէնէն
սոսկալի վտանգը մեզ համար։
Գիտակցաբար, մեր տոկոսու-
թեան խորին համոզումով՝ պէտք
է հեռի վանքեր դաշն մեր միտ-
միտքէն, մեր սիրտէն և մեր խօս-
քերէն իսկ։

ՅԱՌԱՋԻՒՄԱԿԱՆ, ՅԵՏԱԴԻՄԱԿԱՆ

Հրապարակին յանգերգներն են
հիմա ասոնք։ Ու ամէն մարդ ալ,
կոյր ու կուսակցամոլ, դէմքը թը-
թուած՝ կը նետէ ա՛դ յետադի-
մական բառը իր դէմինին, որ
տարբեր գաղափարներու դաւա-
նող, գիտակից հետեւող մը չէ
իր կուսակցութեան։ Զգէ՛, Աս-
տուածդ սիրես նէ, սա՛ պահպա-
նողական մարդը . . .

Կղերի շուրջառին պէս, աղւոր
երանգներով վերարկու մը՝ եղաւ
այդ յառաջդիմական բառը, զոր
հագեր են կարգ մը մարդեր,
խեղճ մարդեր, ամէն փշոզ հովին
ներքեւ պտուտական ուղեղով . . .

Չէ, շատ մեծ է այդ բառը ու
շատ ա՛լ դժուար դերը՝ զոր պէտք
է կատարէ մարդ, երբ անոր զի-
նուորը կըլլայ։ Ներկայ կեանքը
իր ցնխոտ կեղծիքին մէջ երկար
գննած, անոր փտտած մասերը
վերաբուծի մը պէս շօշափած, ու
վերաբուծի մը պէս անոր էն նըր-
բին երանքները ուսումնասիրած ըլ-
լալու է մարդ, որպէս զի կարե-
նայ գիտակցութեան դարման մը
խորհիլ ատոր, փտախտին ար-
գանդէն՝ ամբողջ կեանք մը, վե-
րաստեղծուած, ծնելու համար։
Որպէս զի մարդ խաւարին լոյս
բերէ, ինչպէս կըսեն, պէտք է
խաւարը ճանչնալէն յետոյ, գիտ-
նայ լոյսին անհամար, կեղծ այ-
լափոխութիւններն ալ, զորս շատեր՝
իբր ճշմարիտ լոյս կը ծախեն։
Պէտք է հասկնայ ու ծծած ըլլայ
միջավայրը, ուր կապրի, որպէս
զի կեանքը աստիճանաբար մտցնէ
առաջդիմութեան համայնական
քայլուղիին մէջ։ Հակառակ պա-
րագային անճարակ բժիշկի մը
դերը չը՝ կրնար խաղալ։

Այսօր, շատ մը վարդապետու-
թիւններ կան, որոնց ամէնն ալ
իրենց դաւանած սկզբունքներուն
գործադրումն է, որ կը նկատեն
կամուրջ՝ ուրկէ ընկելու թիւնը
դէպի փրկարար հովիտը պի-
տի դիմէ քաղցր կեանքի։ Մի-
ջավայրի մը մէջ, պէտք չէ՞ յա-
ռաջդիմական ըսուելէ առաջ ըն-
կերարանական բազմակողմանի

համարներն մը ունենալ, քննորդ նախաձեռնարկներուն լարելու ընդունին մէջ ու գէթ, անձնական խորունկ համոզումով մը ձեռնարկել այն դերին, որ պատմութեան համար էն մեծ կարեւորութիւնը ունի:

Պատճառ օգտաւորիկներու մէջ անհոգութեան կը բարձրանանք, առանց գիտնալու, առանց ունենալու մեր ուղղութիւնը, ու ամբողջ ժողովուրդի մը խելքը դէպի վեր մեր զիկզակ ընթացքին հետեւած առեւն կը դառնայ:

Մնաց որ, յառաջիկան եւ ընենալու ճիգը, այսօր շատերուն համար հիւանդութիւն մը եղած է, ու ա՛յնչափ ծիծաղելի են շատեր իրենց իմաստակի հովերուն մէջ որ, գաղափարներու առանց կանոնաւոր շղթայաւորում մը ունենալու այս օրուան ըսածին վաղը պիտի հերքեն բացարձակապէս: Անոնք չեն կրնար դատել, հետեւն չեն տեսնար, իրենց շուրջի հանգամանքները միայն գիտեն, անոնցմով կապրին ու անոնցմով կը վառուին:

— Յեղափոխութիւնը կեանք է, պարոն:

— Բայց պէտք է պատրաստուինք ատոր:

— Հայ ազգը անձնազոհներ ծնուաւ, յեղափոխականներ՝ որոնք Սովետներն լսելի ընել տուին որոտումը աւանդուն:

— Յետո՛յ...

— Եղբայր, դուք խանդավառուիլ չէք գիտեր, դուք յետադիմականներ էք:

Օ՛հ յետադիմական ըլլալ ըսել է, երբոր մարդ պարզ իրականութիւնը կը ցուցնէ իր բացարձակ յստակութեանը մէջ, և երբ կը ջանայ անոր ինկած կողմերը բարոյական յենարանի մը կռթնեցնել:

Իրերը ու անցքերը գունաւոր ապակիի մը մէջէն տեսնալու հարկաւորութիւնը ունին անոնցմէ ու մանր, պարզապէս ապրելու համար: Մեր գէպի առաջ ծուռ ու սխալ ընթացքը անոնք կը սիրեն նմանցնել «Մայր Արաքս»ի հերոսին բայաճաւոր, բանաստեղծական գնացքին ու կը հրճուին գիտակցական կեղծիքով մը: Դո՛ւն եթէ կուզես գիտողութիւն մը ըլլի, անոնք քեզի չեն կրնար հասկնալ, քեզի պահանջողական ալ կը կոչեն... պարզապէս յեղափոխութիւնը աւելի ամուր կուռնանի մը վրայ հաստատելու փափաքիդ համար: Ատոնց կեանքը արդահատելի բարոյական սրնան կռթեան մը մէջ կանցնի, ու եթէ վար առնես շուրջաւոր, զոր կը կրնն, ցեխին մէջը երեքտեղացող սողուններու պէս, տգեղ հոգիներ պիտի տեսնա, հոգիները՝ խաւարին ու կեղծիքին:

Ա. Ա.

ՎԱՐՊԸ

Ը.

Կես գիշեր է, հանգստե գիշեր մը վախ, Օղիւն մէջը ոչինչ, սչինչ որ շարժի, երեւն անո՛ւշ, քաւմ ծաղիկներ շուսափրթ, Ծանրութիւն մը՝ մթնոլորտին մէջ շայնշի Արաւ հիւսա շարժում կուգոր մութ լեզին,

Տարրերուն մէջ ալիւթում մը բոլոր, Մոնյիւն մը՝ որմէ արթնոյց սասանին երեւն, Երկինք գետին, կենդանութիւն, յեն ու ձոր:

Իրեն սիրտը կը փրփրէր բոցակից կուգոր զարնել կաւ ջախջախուիլ մոնյագոյ, Ինչպէս հոգին կոհակներուն խելոյ ու վախ,

Ինչպէս շանք մը՝ գիշերին մէջը դողդոջ...:

Հեռո՛ւն, հեռո՛ւն, սարածութեան մէջ արծաթ,

Լայն, բաւը ձայն մը միջակահեղ կը շարժի, եւ հոգի մը այդ ձայնին մէջ հաւաքուս,

Կըզգայ Արաւ, հոգի մը մե՛ծ, փրփրաւ...:

Եւ կը վազէ դէպի ձայնին մոլորուն, Մոնյագոյն վայրկեանին մէջ խաղաղաւ,

Ա՛յ գրեթէ մոռցած ցաւերը հաւքուն, Ա՛յ կերկ ու բարձր, ցից ժայռի մը դէպի վար,

Ջուրի հոսանք մը կը բախէր սասանական, Խիզա՛խ, կասող՝, կոհակներով մեծ ու լայն,

Որոնց վրայ շուսնին հոգին կը մաւրէր:

Իր դալկահար ցոյցներուն մէջ յաւերերէ,

Եւ ջրվեժին այդ վեճի տեսք մեծափառ,

Թեւեւ տաւ իր հոգիին վրեժին, Եւ աչքերուն առջեւ հո՛ս՝ հիւսա կուգար

Դժբաղդոյթիւն իր դրութեան անհագին:

Անկան չիկա՛ր, բայց սերը կայրէր սիրտը,

Պէտք էր փշրել հիւսա տարիները հզօր, Պէտք էր մարել գիւնը շափող կրակը:

Եւ իր սիրտի ալիքին դէպի բոլոր, Եւ ո՛չ մէկ կուրծք չը տեսնելուն զայն:

Կը խեղդենա՛յ, կը փրփրէ՛, կը գոռա՛յ. Սակայն դեմը մոնյիւններ կը հեղանէ իր խեղճ սիրտին՝ զարկէ՛րն ու ծղիւն:

Ջրաճգակաւ ու դիւրագգած հե՛կ Արաւ,

Իր ցաւման դեմ նշմարելով անհասարկ

Յորդ անկուրն մեծ ջուրերուն մոլեկան,

Կը զարնուի խիզախ ժայռին որ ցրցում արած

Իրեն կեանքը կոխի մէջ կանցունէր, Եւ վրեժին մէջ բուռնաւոր, անգիտակ

Կը ջախջախուի թաղիւններով մը սասանական:

... Վերեւ ջուրը նիւսա կիցնայ ձեպի անտեւակ,

Պաղշկելով սիրտը ցաւած Արաւին, Սիրտը՝ ուր Սիրտը բոց վարդ մըն էր այրի:

Չօնուած յետեւ անայս վարդին գեղանի...:

ԱՆՈՆ ԵՆՈՆ

ՎԵՐՋ

«ՄԷՇՎԵՐԵԹ» ԵՒ ՄԻՍԻՈՆԱՐՆԵՐԸ

Երիտասարդ Թուրքիոյ օսկանը, Մեշվերէթ, իր վերջին թիւին մէջ «Միսիօնարները Հայերուն մէջ» խորագրով եւ «Թուրքիոյ մէկ բարեկամը» ստորագրութեամբ յօդուած մը հրատարակած է, որ հայկական ջարդերուն պատասխանատուութիւնը կը ձգէ թրքական արդի յոռի վարչութեան եւ... միսիօնարներուն վրայ:

«Միշու 1831, կրեց յօդուածագիրը, այսինքն մինչեւ այն հերձուածը զոր կաթողիկէ եկեղեցիին միջամտութիւնը առաջ բերաւ հայ լուսաւորչական եկեղեցիին մէջ, հայկական խնդիր չի կար որովհետեւ Հայերը չնորհիւ իրենց կրօնական ինքնօրինութեան ազատ պետութիւն մը կը կազմէին Օսմ. Պետութեան մէջ, ու իրենց իրական մեղքը պարտութեամբ յաջողած էին բռնել առաջնակարգ պաշտօնները: Միսիօնարներուն 60 տարեկն պակաս ժամանակ պէտք չէր ծառէն անկասկածաւոր հայկական ճիւղը, ա՛յն այնքան հաստատապէս կցուած էր կոնգլինոյ:

Մեշվերէթ շատ սրտեղութեամբ կիմանայ Հայերուն դէմ որոնք չեն ուղեր խոստովանիլ թէ միսիօնարներուն Թուրքիա մտնելէն առաջ Հայերը եւ Թուրքերը իրարու հետ կապուելի կատարեալ համաձայնութեամբ:

Անմէտ Բիզա պէյ, թերթին խմբագրապետը, որ պատմագէտ է եւ կը ճանչնայ իր երկիրը ամէն կերպով, մեղմէ լաւ դիտէ անշուշտ որ միսիօնարները չէին իսկապէս «Հայկական ճիւղը Թուրք կոնգլինոյ» անխառնը, այլ հայ ժողովուրդին բարոյական զարթումը, որով գիտակից եղաւ իր ամօթալի, ստորուկ կացութեան հանդէպ տիրապետող, բարոյապէս իրմէ շատ ստորին թուրք տարրին:

Սակայն Մեշվերէթ չի կրնար այս ճշմարտութիւնը խոստովանիլ, իր հաշուին բնաւ չի դար այդ, որովհետեւ ընդունիլ թէ Հայերը ամէնչէն հին ժամանակներէ մինչեւ այսօր իբր ստորուկ ապրած են Թուրքիոյ մէջ, պիտի նշանակէր ընդունիլ նաեւ թէ Թուրքերը բարբարոս, մեղեանդ, աննորոգմիտ ժողովուրդ մ'են, որ իբր բացարձակ տէր կը ճնշէ եւ կը կեղծէ քրիստոնեայ տարրը, ինչ որ բարձրագոյն հակասութիւն մը պիտի ըլլար Մեշվերէթի միշտ յեղեղած սա սուտին հետ թէ Թուրքերը բարի, վեհանձն, մարդասէր եւ այլադաւաններու համար կատարելապէս ներողամիտ ոգիով օժտուած ժողովուրդ մը եղած են միշտ: Ասոր ալ անհերքելի ապացոյցը Մեշվերէթ կը գտնէ Գոսանին մէջ ուր Մուհամմէտ բացարձակ հաւատարմութեան սկզբունքը քարոզէր է ամէն ցեղի՝ ամէն կըրօնի, ամէն մարդու համար:

Թրքական կեղծիքը բացորոշ է այստեղ մեղի համար. Եւրոպացի կրնայ խաբուիլ Գոսանէն բերուած փաստերէ: Բայց Անմէտ Բիզա պէյ բնաւ իրաւունք չունի բարեկամաւոր որ Հայերս իրեն համաժող չենք, որովհետեւ մենք չենք կրնար Թուրքիոյ մէջ մեր վարած կեանքը, իրականութիւնը, հին ու նոր պատմութիւնը, վերջապէս՝ վերջին երեք տարուան անցքերը մոռնալ: մէկ կողմ ձգել, ու երթալ Գոսանը պարսկի, տեսնելու համար թէ Թուրք ժողովուրդը ի՛նչ տրամադրութիւններ կը տածէ մեղի նկատմամբ:

Չափազանց է ձեր պահանջը, պէյ էֆէնտի: Ինչպէ՞ս կրնաք այդքան ապուշութիւն սպասել մեղմէ, զորս մը տացի ժողովուրդ կանուանէք: Մենք Գոսան կարդալու պէտք չունինք, անսղոք, սոսկալի, անհերքելի իրական-

նութիւն մը կայ մէջ տեղ. ա՛յն է որ կը ստիպէ մեզի «կոյր յամառութեամբ չընդունելու եւ ուրանալու բարի համաձայնութեան ամբողջ անցեալ մը» ինչպէս կը գրէք դուք:

Ձեր եւ մեր միջեւ համաձայնութիւն չէ եղած երբէք: Զօրաւոր, բացարձակ տիրող մը հանդէպ խեղճ ստրուկին ակամայ համակերպութիւնն է, ինչ որ դուք կը ջանաք՝ պատմութիւնը խեղաթիւրելով, ներկայացնել իբր հաւասարութեան խաղաղական սկզբունքէն եւ Թուրք ժողովուրդին ներողամտութեան ոգիէն բխած ազատ համաձայնութիւն եւ նախանձելի ներդաշնակութիւն անցեալին մէջ, մեր եւ ձեր միջեւ:

Եւրոպացիներուն ըսէք, ինչ որ կուգէք: Բայց երբ մեղմէ ալ կը պահանջէք որ ձեզի հետ միաձայն յայտարարենք թէ Թրքական յոռի վարչութեան հետ միսիօնարներու մեր մէջ գործունէութիւնը եկաւ խանդաբեց անցեալին Թուրքիոյ օգնական ինքնաշարժ կոթիւնը եւ պատմաւոր եղաւ մեր ներկայ աղէտներուն, արդէն ամէն չափ ու սահմանէ անդին կանցնիք ու կը ստիպէք մեզի ճշմարտութեան ու տրամաբանութեան անունով ձեզի հրաւեր կարդալու որ քիչ մը չափաւորէք ձեր պահանջները, ինչպէս եւ այն կեղծիքները, զորս արձանագրած էք Եւրոպայի Թուրքիոյ դրօշին վրայ:

Ն Ա Մ Ա Կ

«ՇԱՐԺՈՒՄ»-Ի ԽՐԱԿՐՈՒԹԵԱՆ

Տեսար խմբագիրը:

Լօվէյ 12 ապրիլ

Ձեր Լօվէյի բարեկամին տուած վերջին բացատրութեանց համաձայն՝ եթէ բաւական լուսաբանուած կը համարիք խնդրոյն էական կէտը որ միայն՝ քրդ. թիւէն սկսեալ Ձեր թերթերուն իմ ձեռքով եւ զրկուած լինել կամ չը լինել էր, սերնի պէտք է ցոյց տաք ձեր ազնուութիւնը գտնէ հրատարակելով ձեր Լօվէյի բարեկամին վերջին յայտնութիւնը թէ նախկինաւ ցուցն ցրտիչը զայնս սխալմամբ եւ կը դարձնէ ձեզի: Ուրիշ անգամներ այսպիսի պարագաներու մէջ մի քիչ աւելի լրջախոս եւ շրջանայեաց գտնուեցէք: Իսկ ինչ որ ձեր թերթին ներկայումս խօսած կըլլամ իմ բարեկամ միս նպատակով թէ անպատաս, այդ միայն ինքի յատուկ է գիտնալ եւ բուն խնդրոյն հետ չենաւ կապակցութիւն նուրի եւ ինչ որ եւ արդէն շատ կանուր Տաւրոսի միջոցաւ տուած պատասխանին մէջ բացայայտ կերպով յայտարարած եմ, ձարկ չի կայ նորէն զայն հաստատելու համար ճիշդը սպասել, խոտորակ ուղիներով: Իմ համոզումս այս է թէ դուք ձեր թերթը առջի օրէն դրիք հիման մը վրայ որ բնաւին հեռի էր անկեղծ լինելու եւ զուր, պարոններ, բացարձակապէս տնօրէն էք խելու ձեռքէս այն իրաւունքը զոր ամէն մարդ ունի իր համոզումը ազատ կերպով տարածելու իր մտերմական շրջանակին մէջ:

Եթէ սոյն նամակս նոյնութեամբ հրատարակուած չը տեսնեմ ձեր յառաջիկայ թիւոյն մէջ, այն առեւն պիտի ստիպուիմ անոր պատճէնը ուրիշ թերթերու միջոցաւ հրատարակել ի գիտութիւն ձեր յարգելի բնթերցողաց:

ԱՐԻՍ ԳՈՒՐՈՒԹԵԱՆ

[*] Տ. Արիս Գուրպէթեան զրկած է մեղ այս նամակին պատճէնը, զայն հրատարակելու խնդրանքը:

ԼՐԱՔԱՂ

Բիզանդիոն կիմանայ թէ Տ. Ա. Մատուռեան որ վերջերս իր Բագուի նաւթահորերը եւ գործարանը ծախեց անգլիական ընկերութեան՝ վեհ. Կաթողիկոսին յայտներ է թէ գիտաւորութիւն ունի աղբ. կրթական հաստատութիւն մը հիմնել Սաւառարեանի նման ճակատին չգիտցուի թէ ո՛ւր պիտի հիմնուի այս կրթարանը:

—Տ. Զանշեանցի «Եղբայրական օգնութիւն» նշանաւոր հրատարակութեան երկրորդ տպագրութիւնը կը պատրաստուի հիմա եւ պիտի աւարտի Մայիսի մէջ: Գրանի չափ նոր յօդուածներ աւելցուած են հաւաքածոյին մէջ, որուն արտօքին տեսքն ալ շատ բարեփոխութիւն կրած է: Հայագրի նկարիչ Տ. Սուրենեանցի պատրաստած մէկ նկարը աւելցած է նախկին նկարներուն վրայ: Պատկերները գուռաւոր են: Տպարանապետը, Գուշեան, կու գէ այնքան փառաւոր ընել տըպագրութիւնը որ կարենայ զայն զրկել ֆանասական յառաջիկայ արուեստահանադէսին:

—Թիֆլիսի Հայոց հրատարակչական ընկերութեան նուիրեցին Տ. Պողոսեան, Մոսկուայի 3000 ռուպլի, Տ. Բաղդաւրեան, Բոսթօլի 5000 ռուպլի: Եկատորինատարցի Տ. Գ. Թիւթիւն՝ ճիւղ ալ փափագելով հետեւիլ յիշեալ նուիրատուներու օրինակին, որոշեր է նուիրել 3000 ռուպլի:

Կտակներու եւ նուէրներու այս համեմատական առատութիւնը, զոր կը տեսնենք մեր առուստայ ազգակիցներու մէջ, ակամայ մտածել կուտայ մեզ այն ժառանգութեան, որ կերելի թրքահայ հարուստ եւ բարեկեցիկ դասին վրայ, աղբ. հաստատութեանց օգնելու մասին: Թուրքոյ մէջ կտակելու սովորութիւնը գրեթէ չիկայ: Եթէ տառնակ տարիներու ընթացքին մէջ նշանաւոր կտակ մըն ալ երեւան գայ, գումարին դանձումը անկարելի կամ շատ դժուարին կը դառնայ ժառանգորդներու մեքենայութիւններով: Գարակէօզեան ընտանիքին երկու անդամները մէյմէկ մեծ գումար կտակեցին: Առաջին անգործագրելի մնաց ու մոռցուեցաւ: Հիմայ երկրորդն ալ փնայեցաւ ճիւղեր կը թափուին բարեխառ ժառանգորդներուն կողմէ, որոնց կաշակցի խղճամիտ հայ փաստաբաններու խմբակ մը:

—Եգիպտոսի Հայերու Ընդհանուր ժողովը թեմին առաջնորդ ընտրեց Ս. Իզմիրլեան: Բայց որովհետեւ շատ տարակուսելի է որ Դուռը վաւերացնէ այս ընտրութիւնը եւ թոյլատրէ նախկին Պատրիարքին երթալ Գահիրէ, ընդհ. ժողովը երկրորդ ընտրելի նշանակեր է Յովսէփ վարդ. Այվաղեանը, որպէս զի այս վերջինին առաջնորդութիւնը վաւերացուի, եթէ Թուրք կառավարութիւնը պիտի թողնէ իր իշխանութիւնը հանձնել Ս. Իզմիրլեանի ընտրութեան գէմ: Այս պարագային մէջ Եգիպտոսի Հայերը նոր ընտրութիւն մը ընել պիտի ըստիպուին, Արթ. Այվաղեան արդէն Ռոտտթօյի առաջնորդ ընտրուած եւ իր պաշտօնատեղին գնացած ըլլալով:

Փալոս իրաւամբ զիտել կուտայ որ Եգիպտոսի Ընդհ. ժողովը ձախորդ քայլ մը առած է, պաթէնիական գրութեամբ երկրորդ ընտրելի մը ներկայացնելով, ինչ որ թէ՛ մեր շահերուն հետ հակառակ է եւ թէ թրքահայերու մէջ անսովոր:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսոյ արդի վեհապետը անհերեւ կը ջանայ Լեհացիները գրաւել այլ եւ այլ միջոցներով: Անցեալ տարի Վարշաւայի ալիքի ըրարեհանգիստի եւ իր բարեկամութեան մասին Լեհ ժողովուրդին վստահեցողիչ խօսքեր ըսելէն ետքը, որոնք շատ լաւ տպաւորութիւն ըրին, Ն. Վեհափառութիւնը արտօնած է այժմ բազմաթիւ տեսակ բարձրագոյն վարժարանի մը հաստատութիւնը ռուսական Լեհաստանի մայրաքաղաքին մէջ:

—Միշտ աղքատն է որ կը առնէ: Արմաթի գիւղերուն բարձրացումը, որ այնքան շահաւէտ պիտի ըլլայ կարգ մը վաճառականներու, անտանելի վիճակի մը կենթարկէ Եւրոպայի աղքատ դասակարգը, Իսախիյ մէջ, Ֆայէնցայի, Մոսկուայի, Պարիսի աւ Ֆոօիայի աղքատները անթոքութեան մղուած՝ ցուցեր ըրին եւ հաց ու աշխատութիւն պահանջեցին կառավարութենէն: Բընականաբար զինուորները վրայ հասան ամբողջ ցրուեցին ամէն տեղ ու բարեկարգութիւնը վերահաստատուեցաւ, միայն աղքատին ստամոքսը պարագ մնաց դարձաւ:

—Փոստական նաւաբաժինի հրամանատար ծովապետ Լուպիսովիչն ապրիլ 22ին գրաւեր է չինական Բուրէնկ—Չէու ծովածոցը: Եւրոպայի հանգիստ ոչխարէ մ'աւելի հեղ ու հլու չինական կառավարութեան տեղական պաշտօնեայները պաշտօնական սիրալիր այցելութիւններ փոխանակել են ֆուստայի ծովապետին հետ, ինչպէս կերելի, իրեն շնորհակալ ըլլալու համար որ իրենց երկրէն կտոր մըն ալ Փոստայ յափշտակելու բարհանաւորութիւնը ունեցաւ:

«ԻՐԱՆԻՆԻՔ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Զարեհ, Փ. Պոլիս: Ստացանք ձեր գրութիւնը, զոր չպիտի կրնանք հրատարակել, սա պարզ պատճառով որ անոր մէջ մէկ հաս փաստ չիկար հաստատող թէ լոկ զրպարտութիւն էր ինչ որ Շաւառպ գրեց Հայրիկի Կարդիկոսական պաշտօնաւարտութեան մասին «Ինկած կուռք»ին մէջ: Ըսել չենք ուզեր որ ան իրաւունք ունի: Ընդհակառակը՝ կը փափագինք բոլոր սրտով որ անհիմն ըլլան իր առաջ բերած իրողութիւնները եւ կը սպասենք զանոնք հերքող տեղեկութիւններու, փաստերով անոնց խեղաթիւրուած ըլլալը հաստատող գրութիւններու, որպէս զի փութանք սիրով լոյս ընծայել: Զեր գրութիւնը ընդհանուր ասացուածներ, անորոշ խօսքեր եւ նախատինք կը պարունակէ որոնք բան մը չեն տպացուցաներ: Եթէ ստաց տեղեկութիւններ ունիք էլ միմանի վերջին տարիներու անցքերուն վրայ, ատոնց վրայ հիմնուելով գրեցէք, որպէս զի ընթերցողը կարենայ համոզուի մը գոյացնել:

Շարժումի մէկ թղթակցին տեղեկութեան սխալ կամ սուտ ըլլալն ալ բնաւ չէ «գորաւոր տպացոյց մը թէ Շարժումի հրապարակագիրները, իր համախոհ թղթակիցները ու անոր բոլոր համակողմանի պարզապէս հայու թեան սոսկալի հարուած մը տալ կողմնէն»:

Մենք ալ բոլորովին հակառակ ենք Շարժումի մէջ անհիմն կարգ մը գաղափարներու եւ յարձակողական ուղղութեան իր ընտրած տեսակին: Սակայն ասկէ չհետեւիր որ պարտինք զինք նարուածել անպայման, առանց

փաստերու ուղղորդութիւն ընելու, նախատինքով միայն:

Այդ չէ մեր ուղղութիւնը եւ չի պիտի ըլլայ երբեք:

Այս բացատրութիւնները հրապարակով կու տանք ձեզ, որովհետեւ ուրիշներ ալ պէտք ունին զանոնք իմանալու, ինչպէս կը ցուցնեն մեզ զրկուած զանազան գրութիւններ:

Անձնական նախատինքներէ դեմ, փաստերու վրայ հիմնուած լուրջ հակառակադատութիւններու համար միայն բաց են միշտ մեր էջեր, ինչպէս կը տեսնէք մեր ներկայ թիւին մէջ հրատարակուած Տ. Արիս Գուրպէթեանի նամակէն:

Լոյս տեսաւ

ՐԱՖԳԻԻ

ՍՍՄՈՒԷԼ

Պատմական վէպը

Ա. Բ. Գ. Գիրք

Հեղինակին վերջին պատկերով

Գինն է 7 շիլինգ

Իսկ «Դաւիթ—Բէկ» հատոր Ա. Բ. եւ Գ. վերջաբանով եւ «Կայծեր» հատոր Բ. յաւաքաւոր, լոյս պիտի տեսնեն ներկայ տարուայ ընթացքում, որոնց բաժանորդագրութիւնը շարունակուում է. երկու գրքի միասին բաժանորդագրին է՝ 10 շիլինգ. իսկ լոյս տեսնելուց յետոյ կարժեանք 14 շիլինգ: Զանկացողները թէ՛ Սաւառեյի եւ թէ՛ Բաֆֆի միւս երկերի համար, կարող են գիմել այս հասցէին

Mme Raffi
270, Uxbridge Road,
Shepherd's Bush,
London W.

ԻՄԱՐԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Կը խնդրենք ԴՐԱՄ՝ ԵՒ Ա. ՊԱՆՈՎԱԳՐԵԱԼ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ զրկել մեզ՝ այս հասցէով. Մ. Զոօնեան վաւերա, կամ, այն հասցէով զոր մասնաւոր նամակներու մէջ ցոյց տուած ենք մեր բաժնորդներու մէկ մասին:

ՊԱՐԶ ՆԱՄԱԿ, ԼՐԱԳԻՐ եւ այլն զրկել առաջուան պէս՝ ուղղակի խմբագրութեան հասցէին:

ՊՈՒԳՐԵՇ

Րոմանիան ընթերցողներին իշխող շէհեր ֆիլմազը հէր պիտի սէյաճ իշխան ճալիպի տըգգաթ մէնգարէլէր իպրազ իտէր. պախուսուս պիտի թիւրքիւլը Պուրէշի պիտի ալ կէզուպ թէմաշէ իթիլիկի հալտէ հայրէթտէ գալմըշ օլաւըընը իթիւրաֆ իթմէթտէն քէնտիսինի ալամազ:

Պիզիմ մագսէտիմիզ պուրատա Պուրէշի լէթաֆէթինտէն, հայրէթպալաշ մէնգարէլէրինտէն վէթէսիսաթընտան պահս իթմէթ օլմայուպ, իլլա մէգըիւր շէհիրտէ միւթմէթմէթին միլլէթտաշլարըմըզըն աշվալը հազըրէսինի նազը իթմէթտէն իպարէթ օլաճագ տըր: Պու կիւն Պուրէշտէ 225 խանէ գատար էրմէնի միւթմէթմէթին տիր. պուլարըն 190 խանէսի եէր լի առտ օլընան վէ Բուլմանիա

Թապատար պուլընանլար տըր, վէ 35 խանէսի սօն սէնէլէրտէ թիւրքիւրտան՝ պախուսուս թիւրքիւրտա զընտան հիւրէթ իթմիշ օլանլար տըր: Պուլարտան մաստա 150 քիշի գատար տա ֆամիլեաւըզ պէ. քիարճա եաշալանլար պուլընը օլապուլարըն էքսէրիսի գուրու գահ. վէճիլիկ վէ գուլտուրաճըլըզլէ մէշլուլ տըրլար վէ սանաթլարը իգլթիլաւընտան պիտի տէրէճէ կէշի. նէպիլմէթտէ օլուպ, պազըլարը բարա տախի արթըրապիլէճէթլէր իսէ տէ, նէ չարէ քի չօգ տէֆա քէնտիլէրի ճէհալէթ տարպէսինէ տիւշար օլուպ, գան թէր իլէ գա. զանմըշ օլաւըլարը ագճէի միւս. ըրիֆանէ սարֆ իթտիգտէն պաշգա, սըհէթ ռա սաղլըզլարընը տախի իսաթէ վէրմէկէ մէճպուր օլըօլար: Պուլընըն պէրապէր պու եէնի կէլէնլէրտէ հըսիլաթ վէ տուլիու սահիպի զաթ. լար տախի պուլընարագ, քէնտիլէրին լալըզը վէճիլիլէր իտա. ըէ իթմէթտէն պաշգա, միլլի վա. զիֆէլէրին տախի իճրա իթմէթտէն կէրի գալմայօլար. մէնէլա՝ կէշէն սէնէ Աղքատախանա չիլըթթիլին լիլթիլ իթմիշ օլան զաթ. լար՝ պու կիւն հէրնէ գատար մէգըիւր չիլթէթ լաղվ օլմուշ իսէտէ, թէքրար չիմտիլէ գատար Պուրէշէ տիւշմիւշ օլան ֆուգա. ռա միլլէթտաշլարըմըզա հէր կէօ. նա մուպլէնէթտէ վէ եարտըմտա պուլընմագտա տըրլար:

Պուլըլար իւղէրինտէ քեախի էրմէնի քիլիսէսինէ միւթթաւըլ պիտի միլլի (') մէթթէպիմիզ վար իսէ տէ, իսմէն միլլի օլուպ, հա. զըգաթէն ռումէն մէթթէպի առտ օլընըրա՝ սէզա տըր. զիւրա հէրնէ գատար մէգըիւր մէթթէպին մէսարիֆի քիլիսէսին վարիտա. թընտան էօտէնի իսէ տէ, մէթթէպին իտարէսի ռումէն միւտէր. իսլէրին վէ մէարիֆ նէզարէթի. նին եէտինէ թէմիլ օլուլմըշ տըր. պու սէպէպտէն մէթթէպ շակիր. տանընը իւլ չէրեէկի ռումէն վէ պիտի գաշ էահուտի չօճուլըլար օլուպ, պիտի չէրեէկի տախի 3—5 եէրլի էրմէնիլէրտէն վէ 13—15 թիւրքիւլարաւան իպարէթ տիր. Մէթթէպտէ էրմէնիճէ տէրա իշիւն կիւնտէ հալընըզ 1 1/2 սաաթ թախսիս օլընմըշ օլմաղլէ, էրմէնի միւտէրիլէրին գուրաթը քէսիլիպ, պու 1 1/2 սաաթըն տա. իսի եարըմ սաաթ գատար անճագ հիւրմի օլապիլիօր, եանի, մէթթէպին միւտտէթի իլմիլէսի օլան տէօրթ սէնէտէ միւթմէթտէն տէ. վամ իտէն պիտի շակիրտ օլ 4 սէ. նէ գարֆընտա Մաշրեկի լեզընըն պիլինճի քիթապընը անճագ իքմալ իթմիշ օլապիլէճէթ տիր. վէ պուլընըն պէրապէր մէգըիւր մէթթէպտէ 3—4 սէնէ օգուլմագտա օլան եէրլի հայ շակիրտէր իքիլուլթէ էրմէնիճէ անլամագ իգլթիտարընա հայիլ օլամամըշլար տըր:

Վազաա մէթթէպին շու հալը

էսէֆիշիմալընտան տօյալը էր-
մէնիճէ տէրալէրի տէրէօհտէ իթ-
միշ օլան Տէր Յարուլթին բաճա-
նայ վէ Միւսիւ Յ. Պիպէնտան
մէսուլիշիթտէն խալի օլամազար
իսէ աէ, մէսուլիշիթին էն աղըրը,
վիտանսըղըղըն էն պէօյիւկի Հո-
գաբարձու թապիր օլընան պիր
գաշ հիւքսէք շարգալը էֆէնտի-
լէրին իւղէրինէ տիւշէնէկի բէք
թապիի տիր. քիլիսէնին 30000
ֆրանգ սէնէվի վարիտաթը օլու-
ղը հալտէ, էրմէնի մէքթէպլէրին
նամընը բէքազէ իտէն պէօյլէ պիր
մէքթէպ իտարէ իթմէք միլլէթի
ազ պիր միւստէթ վարֆընտա
ղալալ ու նապէտիտ էլլէսէկէ չա-
լըլմագ տէմէք օլուղընտան, հո-
գաբարձու իֆէնտիլէր պաստըզ-
լար տալը քէսմէք վէ մէնսուպ օլ-
տըղարը միլլէթէ խըյանէթ իթ-
մէք թէտպիրինտէ պուլընըօլուր
տէմէք տիր. նէ, էրմէնի միլլէ-
թինի բումէն եաբմագլէ էկէր
քէնտիլէրինի գօնսէրվաթօր բար-
թիսինէ սէպտիւրմէք վէ պու սա-
լէտէ մէմուրիլէթէ կէշմէք էֆ-
քեարընա աաճա չօգ տէվամ ի-
տէնէք օլուրլար իսէ, քէնտիլէրին
տախի իսթիգալարը եօգ տի-
մէք տիր, զիրա միլլէթ զալալ օլ-
տըգտան սօնրա քէնտիլէր քիմէ՝
սէրկէրտէ օլապիլէնէքլէր. աճէպա
մէքթէպտէ օգուլան հաճուտիլէրէ
մի՝ . . .

Ռուսէն հիւքիւմէթինին հէր
պիր միլլէթէ վէ գալմա վէ մէղ-
հէպէ վէրմիշ օլտըղը սէրպէստի-
լէթտէն իսթիֆատէ իտէնէք եէր-
տէ, հոգաբարձու էֆէնտիլէր պու
եօլա տէվամ իտէրլէր իսէ, պիղ
պու սուլթուլարտա վէ իզթիգաի
հալ բումէն վէ ֆրանսըզ կապէ-
թալարընտա տախի քէնտիլէրի
իլէ չօգ տէֆալար կէօրիւշէնէկիզ,
Միւսաֆիր

ՄԱՆԻՆԱՐԵՊԷ

Մ. Ամերիգա վէ Սպանիա շիւ-
տիքի կիտիլէրինէ տէվամ իտէր-
լէր իսէ, մուհարէպէնին բէք ու-
ղուն սիւրէնէկիինէ շիւպհէ օլընա-
մալ, իքի թալարֆընտա տօնան-
մալարը օ տէրէնէ աղըր վէ եա-
վաշ տալրանմագտա տըրլար քի,
նէ էֆքեարա վէ նէ բանա սիւ-
լիւք իթտիլէրի աւլա անլաշըլ-
մայօր:

Մէսմուլթա կէօրէ, Մ. Ամէ-
րիգա բէյիսի Մ. Մաք—Քիլիւ-
նին էֆքեարը՝ շիւտիքի հալ պէօ-
յիւք հիւքիւմէթտէն սարֆը նա-
ղար իտէրէք, եալընըզ հալմանա
վէ Գուպա առալարընը մուհասէ-
րէ, Գուպա առալարըն վէ սէֆա-
լէթէ տիւշար օլմուշ էհալիսինէ
մուսվէնէթ իթմէքտէն իպարէթ
իմիշ, զիրա Ամերիգա աքէրի օ
թալարֆընտա հալ սընաղընա տա-
եանամալըզ, տիւրլիւ տիւրլիւ
խասթալըզլարա գուրպան կիտէ-
նէքլէրինտէն բէք գօրգուլմագտա
վէ աալը մուհարէպէյի սօն պաճա-
րա թէնէսիւր իթմէք միւնասիւպ
կէօրիւմէքտէ տիր:

Ուաշիւնկիթօն հիւքիւմէթ ազա-
լարընըն պիր գըսմը պու նօգթա
տա ճուսմուրիլէթ բէյիսինէ հէմ-
էֆքիար օլմատըղընտան, իսթի-

ֆա իթմէք էֆքեարընտա տըրլար:
Տիկէր թալարֆտան՝ Սպանիա
հիւքիւմէթինէն տալրանըշը թէ-
աճիւպէ շալան տըր. զիրա Ամ-
րիգա հարալ սէֆիւնէլէրի շիւտի-
լէ գատալ: Սպանիա թիւճճտը
վարօլարընտան 6-7 թմանէ եէ-
սիր թուլթուրըղարը հալտէ, Սպա-
նիանըն տաճա մուլթալամ վէ
տաճա գուլվէթլի տօնանմալը
տէնիզ իւղէրինտէ գալիսմագտա
օլտն օլ գատար Ամերիգա թիւճ-
ճար վարօլարընտան հիշ պիրիսի-
նի թուլթալալ ճաշթ իթմէյօր:

Իշլէթ պու սէպէպլէ շիւտիլէ
գատար հիշ պիր պէօյիւք գալկա
վուգու պուլմամըշ տըր վէ կէլէն
հալմատիլէր տախի ուֆտալ վու-
գուլթալարա տաիր տիրլէր:

Էվէնիլիկ Բօսթա շէքիլէն պիր
թէլէկրաֆա կէօրէ, իքի Ամերի-
գա սէֆիւնէլէրի Սպանիա հիւքիւ-
թաշթընտա պուլընան Գառտընա
շէհրինի 2 սաաթ թօքա թուլթմուշ-
լար տըր: Քէզա Մաթօզա սէվահի-
լինէ Ամերիգալըլար պիր գաշ թօր
աթմըլլար իտէ տէ, եարըմ սաաթ
սօնրա զըրհըլար գալկալը թաթիլ
իտուպ տէնիզ աշըղընա շէքիւմիլէր:

Բէնսիլվանիատա պուլընան ի-
քի ճէպհանէ տէքօզիթլարը հէր
նասըլսա բաթլարըզ պինալարը
հալմալա ուշմուշ տըր: Ամերիգա-
լըլար պու վուգուլթալը թապիի
Սպանիա իսթիլէրինին պիր
թէշէպպիւսիւ աաթ իթմէքտէ
տիրլէր:

Ամերիգա տօնանմասընըն պիր
գըսմը պու կիւնլէր Մանիլիայա
միւլթէվէնէն հարէքթի իտէ-
նէք իտէտէ, Սպանիա հարալ սէ-
ֆիւնէլէրի պու հարէքթի մէնն
իտէնէքլէրի թապիի տիր: Չին
սուլարընտա պուլընան Ալմանիա
տօնանմասընըն պիր գըսմը Ֆիլի-
բին աաթալարընտա մուգիմ ալման
թապալարընը թէսահուպ իթմէք
զըմընտա Մանիլիայա կիթմէք
իւղէ Պէրլինտէն էմը ալմըշ տըր:

Մուհարէպէ մէնֆատթընա Ամ-
րիգա զէնկիւնլէրի շարաճա պէօյիւք
ֆէտաքեարըզ իթմէքտէ տիրլէր:
Ասթօր նամ զաթըն թաշթը իտա-
րէսիտէ պուլընան տէմիր եօլարը
մէճանէն աքէր վէ լէվաղիմաթը
հարպիլէ նազլ իտէնէքլէր: Պու-
տան մատա Ասթօր պիր գաշ
թօք իլէ լաղըմ օլան պարուլթ վէ
սաիրէի իհտա իթմիշ տիր: Զա-
ուլէր իսթիլտէ պիր սահիպի սէր-
վէթ քէնտի մէսարիֆի իլէ պիր
կէօնիւլի թօք ալարը թաշթիմ
իթմէք արղուսընտա օլուպ, մէր-
հուլ մէշհուր կուլտըն գըզը տա-
խի Մ. Մաք—Քիլիւնի 100,000
տօլար կէօնտէրիլ տիր: Ճիւկօ
նամ կաղէթա իսէ թօքտան գու-
լէթլի եէնի պիր գալկա ալեաթը
իճատ իտէնէ 1000 տօլար հէտի-
լէ իտէնէք իմիշ:

Մ. Ամերիգանըն՝ Երուան տօ-
նանմասընը սաթթըն ալմագ իշիւն
Աթինա հիւքիւմէթինէ միւրաճա-
աթ իթմիկիլինի Պէշիլիէր թալի-
պիս պիլտիլէրիօր:

Սպանիալըլարըն տախի վա-
թանբէրվէրիւք տուլիուլարը բէք
թաշիւք օլմուշ տըր:

Սպանիա տախիլինտէ տօնան-
մա մէնֆատթընա քիւշաա օլան
իսնէտէն պէօյիւք պիր մէպալ
հասըլ օլմուշ վէ Մէքսիգատա մու-
գիմ Սպանիալըլար պիր հարալ
սէֆիւնէսի մասրաֆընը էօտէտիք:

տէն սօնհա, շիւտիտէ հիւքիւմէ-
թէ 1800000 բէզլէթա իհտա ի-
տէնէքլէրինի Մատրիտէ թէլէկ-
րաֆալ պիլտիլէրի տիր: Ֆի-
լիբինա տաալարընտա պուլընան
պիր չօգ վանքալարըն բահիպլէրի
քէնտի վարիլէթլէրին սօն տօլա-
լընա գատար, բէզա քիլիսէլէրին
թէք իլ միւսնէվէլէրինի վաթան
ուղուրընա ֆէտա իտէնէքլէրինի
պէլան իթմիշլէր:

Մէքքիւր աաթալարըն վալիսի
թալարֆընտան էհալիլէ խիթա-
պէն նէշը իտիլէն պիր պէլաննա-
մէ պէօյիւք թէնէսիր վէ հէլէճան
հուսուլէ կէթիւրմիշ օլուպ, է-
հալի վալիլէ միւրաճաաթ վէ տիւշ-
մանա գարըն սօն տալալա գա-
տար գանլարընը տէօքմէյէ հաղըր
օլտուղընը պէլան վէ եէմին իթ-
միշ տիր:

Գուպա սապըզ գօմանտանը ժէ-
նէրալ վէլէրին զաննընա կէօրէ,
Ամերիգալըլար իւղէրինէ հիւճուլ
վէ զալէպէ իթմէք իշիւն 500,000
աքէրտէն զիյատէ իզթիգա իթ-
մէյէնէք տիր:

Պիր գաշ կիւն էվէլ վուգու
պուլան պիր շալէա խիւլաֆընտա
օլարագ, Բուսիանըն հիշ պիր վա-
զըթ Սպանիայա մուսվէնէթ իթ-
մէյէնէկիլինի ֆէօլիլիէ Ֆօքսաճալ-
թուլի մէվուրգ մէնպալարտան մա-
լիւմաթ ալարագ պիլտիլէրիօր:

Հալը հաղըրտա Մ. Ամերիգա
վէ ինկիլթէրրա պէլինտէ տօլթ-
լուգտան պաշգա պիր պալլանթը
բէյաա իթմէք լաղըմ օլմատըղընը
ճիւսմուրիլէթ բէյիսի Մաք—Քիլի-
լէ թալալըն Ուաշիւնկիթօն մուլ-
պիրինէ սէօյլէմիշ տիր:

Մօնկօմէրի նամ Ամերիգա զըրհ-
լընը գալալա օթուրմուշ վէ
իմտատա եէլիլէն տիլէր իւշ սէ-
ֆիւնէլէր սալէսինտէ գուրթիւլուլ
տըր:

Սպանիա տօնանմասը Բուլթու-
գալըն Ս. Վէնսան նամ պուրուլ
էօնիւնտէն եօլա չըգմը օլուպ,
պուլըն հապէրինի ալըր ալմագ
Ուաշիւնկիթօն պահիլէ նէգարէթի
Ամերիգա տօնանմասընըն պիր
գըսմըն: կիլիլ էմըլէր կէօնտէր-
աիկիլինի թէլէկրաֆալ պիլտիլէրիօր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Միլլի շալիլէրտէն մէրհուլ Ա-
լէքօ Գօնթալանթինօֆըն գաթիլ-
լէրի օլան Միւշ թօքալօֆ վէ
Բէթար Միւքօֆ թաթար Բա-
ղարճըզ պիտալէթ մահքէմէսին-
տէն վէրիլէն վէ Ֆիլիպէ իսթինաֆ
մահքէմէսինտէն թաաթիգ օլան
հիւքմ միւսիպիլինէ՝ ախիլէն թա-
թար Բաղարճըզ հապսընտա ա-
սըլըլար ալը:

Հարպիլէ նէգարէթինին էմրի
մուճիպ՝ բէտիֆ միւլաղիմարըն
պիր գըսմը պիր ալ թալիմ իտէ-
նէք տիր:

Մէրհուլ միլլէթէրվէր կէօր-
կի էվլօկիուլըն վասիլէթ իթտի-
կի մէպալ իլէ Սօֆիատա ինշա
օլընաճաղ տարիլֆիլիուլ պինասը
գօմիսիօնը իլք տէֆա օլարաք կէ-
շէն հաթթա մէճիւս իթմիշ տիր:

Մալիւմ օլտուլը իւզըն Ֆիլի-
պէ իսթինաֆ մահքէմէսի մէր-
հուլ Միւնա Սիմօնըն գաթիլլէրի
օլան Տէշգօ Պօյլէֆի վէ Նօվէլէշի
գաթթա հիւքմ իթմիշ իտի: Սօ-
ֆիա տիվանը թէմիլիլի թալա-
ֆընտան մէղքիւր մահքէմէ գա-
րարընըն թաաթիգ օլտուղընը Սօ-

ֆիա կաղէթալարը պիլտիլէրիօր-
լար:
—Սլթամպօլտա Պուլկարիւս թիւճ-
ճար վէքիլի նասպ օլընան կ. Մա-
նօլ Սլթէֆ սիօֆ պու տէֆա մա-
հալը մէմուրիլէթինէ կիթմիշ տիր:
—Վառնա— Բուսիւնգ թէլէֆօն
եէնի լինաալընըն ինշասը իսի-
թամ պուլմուշ տըր:

ՄԻԻԹԵՆԵՎ ՎԻԷ

Կիրիտ սուլարընտա պուլընան
ամիրալար մէնսուպ օլտըզլարը
հիւքիւմէթլէրէ՝ աաթաա էվրոքա
աաքէրի մըգտարընը չօղալթմայա
վէ թիւրք աաքէրինին օրատան
չըգարլըմտընա տալիւր պազը
թէքիլիլէր իթմիշ օլուպ, ամի-
րալարըն իշալու բարթթօլարը
հիւքիւմէթլէր թալարֆընտան նա-
ղարը տըզգաթա ալընմը օլտը-
ղընը Մ. Պալֆուր ինկիլթէրա մէ-
պուսան մէճիլիլինէ պէլան իթմիշ
տիր:

—Բիվայէթէ նաղարէն Երուան
իսթիգարազը թաշիլլէրի մայիս
10ա գատար նէշը օլընըզ թէտա-
վիլէ չըգարլըմտաղար տըր:

—Թիւրքիա վէ Սիւպիա պէլին-
տէ ազտ օլընմաաը գալարկիլը օ-
լան թիւսարէթ ահտանմէսինին
շարթլարը իւղէրինէ իսթիլարէ
իթմէք իշիւն իքի թալարֆտան
թալիլ օլընան զաթլարտան միւ-
րէքքէպ գօմիսիօն պու տէֆա
Սլթամպօլտա մէմուրիլէթինէ մու-
պաշէրէթ էլլէմիշ տիր:

—Պիր ալման ֆապրիգաաը թիւրք
հիւքիւմէթինէ 20000 քիլօ տիւման-
սըզ պարուպ հաղըրլարըզ թէս-
լիմ իթմէք իշիւն հարպիլէ նէ-
գարէթի իլէ պիր գօնթրաթ իմ-
զալամըշ տըր:

—Հիճաղտա գըլթըզ գուհուր իթ-
միշ օլուպ, Սուլթան պիր իսնէ
տէֆթէրի աշըլմասընը էմր վէ
1500 լիւրա տախի իհտա էլլէմիշ
տիր:

ՉԱԽԻՐԻ ԲԻՍՅԱՍԻՐ

Վառնա 21 Ապրիլ	
Պոշտալ	
Վալիօն, լիպրա	47-51, հէքթօլ- 12-12.60 ֆրանք
Արապա, լիպրա	47-55 հէքթօլ- 11-14.60 ֆրանք
Արքա	
Լիպրա 38-41, հէքթօլ	5.80-6.20 ֆրանք
Մըսըր	
Վալիօն, լիպրա	57-58 հէքթօլ- 7.50-7.80 ֆրանք
Արապա, լիպրա	57-61 հէքթօլ- 8-8.20 ֆրանք
Յաստընա	
100 օգգասը	16-20 ֆրանք՝ մալա կէօրէ
Արապա մուսմէլէսի՝ Նաբօլէոն	
21 ֆն. հիսապը իլէ տիր.	
Կիւնտէ 15-20 վալիօն վէ 15-20	
արապա պուլտալ, 10-15 արապա	
արքա վէ 4-5 արապա մըսըր	
կէլմէքտէ տիր:	

ԱՁԴ

Մուսալա «Մախիս» սընարանը
կը ծախուի հատով մարմարին մա-
սանիւր, գանարանիւր, աթոռնիւր,
սընարանի վիւրաբերեալ մաքուր
կահ կարասիք աժան գինիւրով:
Գիմիլ «Մախիս»ի սընարանա-
պետին: